Гомельская дзіцячая газета

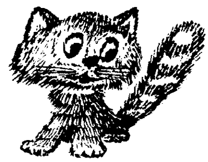
Крынічка

№9 (29) Кастрычнік 2000 г.

С прафесійным святам вас, паважаныя настаўнікі!

Апавяданне

Крыўда

Вярнуўся Косцік са школы сярдзіты.

- Ты чаму такі? - спытала маці.

- Мне двойку паставілі. За ката.

- За якога ката?

- Вось, - разгарнуў Косцік сшытак. - Няўжо я дрэнна яго намаляваў?

Кот быў прыгожы. Хвост - трубой. Вусы белыя. Шэрстка як у тыгра, паласатая.

- Прыгожы кот, - адказала маці.

- А настаўніцы не спадабаўся. Двойку паставіла.

- Ты, магчыма, балаваўся на ўроку малявання?

- Не, - адказаў Косцік. - У нас сёння не было малявання. Я намаляваў яго на ўроку матэматыкі.

Чытайце ў нумары:

Адзенне беларуса

Вершы

Дасье з экалогіяй

Крыжаванкі

Смяшынкі

Эдзі АГНЯЦВЕТ

ЗЯМЛЯ З БЛАКІТНЫМІ ВАЧАМІ

Зямля з блакітнымі вачамі -
Раздолле рэчак і лугоў!
Тут называюць Васількамі
На Беларусі хлапчукоў.

Звіняць крыніцы, як цымбалы,
Сцяжынкі свецяць у лясах.
Палі, узгоркі, перавалы -
Прасторны шлях, далёкі шлях!

Краіна славы партызанскай,
Краіна Міру і даброт!
Ты - наша гордасць,
Наша казка,
Як сонца добры твой народ.

Твае сыны,
Твае унукі,
Мы любім гул тваіх бароў.
І рэкі цягнуцца, як рукі,
Да цёплых, верных рук сяброў.

Л. ПРАНЧАК

БЕЛАРУСЬ - МАЯ РАДЗІМА

Беларусь - мая Радзіма
Цік-так, ходзікі,
Мне чатыры годзікі.
Чуб ільняны - светла-русы,
Тата з мамай - беларусы.

Я - дзяўчынка-беларуска
З васільковымі вачыма,
Хоць малая,
Але знаю:
Беларусь -
Мая Радзіма.

Беларускае народнае адзенне

У святочным і абрадавым адзенні адлюстравалася само жыццё беларуса, яго светапогляд, адносіны да людзей.

Ільняное белае адзенне з саматканкі спадарожнічала беларускаму селяніну ад нараджэння да смерці. У зіхатліва-белы мятлік апраналі немаўлятка, у далікатна вышытай кужэльнай кашулі апускалі нябожчыка ў магілу.

Сама назва - Беларусь, як мяркуюць некаторыя гісторыкі, этнографы, паходзіць ад таго, што ўлюбёным колерам адзення беларусаў быў белы.

Даўнімі традыцыямі было вызначана, якое адзенне насіць у будні ці свята, надзяваць на вяселле ці радзіны, з выпадку радасці ці жалобы.

У пост, напрыклад, хадзілі ў «пасцяным» касцюме, у якім адсутнічаў чырвоны колер. У самае прыгожае ўбіраліся і да працоўнай урачыстасці: першы выган жывёлы «на юраўскую расу», свята першай баразны, першага снапа на ніве, першага пракосу на сенажаці.

Асабліва строгі і вытанчаны быў святочны касцюм маладзіц да нараджэння першага дзіцяці. Нібы гатычныя мадонны, павітыя ў бялюткія наміткі, апранутыя ва ўзорыста-маляўнічыя андаракі, велічна і грацыёзна хадзілі яны па роднай зямлі і, як усе жанчыны свету, адчувалі сябе ва ўрачыстых уборах высакароднымі і прыгожымі, шчаслівымі і радаснымі.

Менавіта жаночы касцюм з найбольшай яркасцю і паўнатой увасабляе мастацкае мысленне народа, багацце яго фантазіі, развітасць густу і пачуццё меры. Ён - найбольш яскравая і пераканальная частка рукатворнай спадчыны беларускага народа.

Як апранаюцца зараз

Мы носім ніжняе (сподняе) адзенне і верхняе. Верхняе адзенне бывае святочнае і будзённае. Святочнае адзенне мы апранаем у святы, а будзённае ў будні.

Які сёння дзень - святочны ці будзённы? Я вам задам простае пытанне: навошта мы апранаемся? Так. Каб прыкрываць сваё цела. Каб нам было і прыгажэй, і зручней, і здаравей, і цяплей.

Давайце прыгадаем, як называецца наша сподняе адзенне - бялізна. І дзяўчынкі, і хлопчыкі носяць кашулькі. І дзяўчынкі, і хлопчыкі носяць майкі, футболкі. І дзяўчынкі, і хлопчыкі носяць трусікі. І дзяўчынкі, і хлопчыкі носяць калготкі. На ноч адзяюць начныя кашулі ці піжамы.

Давайце прыгадаем, якое верхняе адзенне мы носім. Дзяўчынкі носяць сукенкі (сукеначкі), спаднічкі з блузкамі, світэрамі ці маечкамі. Акрамя спаднічкі, надзяюць доўгія штаны (порткі), джынсы ці шорты.

Каб аздобіць адзенне, прывязваюць да блузкі ці сукенкі бант, надзяюць белы каўнерык, а ў косы ўплятаюць стужкі і завязваюць у банцікі.

Хлопчыкі носяць доўгія ці кароткія штаны (порткі), кашулю (сарочку) з камізэлькай ці без яе, майкі, світэры. Большыя хлопчыкі завязваюць гальштукі.

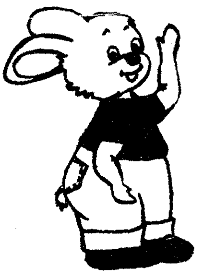
У халоднае надвор'е і дзяўчынкі, і хлопчыкі апранаюць паліто, плашч, куртку. У вельмі халоднае надвор'е апранаюцца ў футра.

На галаву і дзяўчынкі, і хлопчыкі надзяваюць шапку ці берэт.

Дзяўчынкі часам носяць капялюшы ці завязваюць хусткі.

Прывітанне, мае маленькія сябры! Гэта зноў я – Джэлі Джэм.

На двары восень, і мы з вамі павінны паклапаціцца, каб зімой нам было цёпла, але пры гэтым менш растрачваць электраэнэргіі. А значыць, і меньш забруджваць навакольнае асяроддзе.

Калі ў тваёй кватэры табе стала халодна, не спяшайся ўключаць электранагравальныя прылады. Апраніся цяплей, і ты ўбачыш, што можна абыйсціся без электранагравальных прылад.

Я вельмі люблю сонца. Сонечныя праменні саграваюць людзей, жывёл і нашы дамы, у якіх мы жывем.

Паглядзі на малюнак, і ты ўбачыш, якую цёплую хатку я зрабіў для свайго сябра - пёсіка. Гэта хатка называецца сонечная. Хатка павернута да сонца і ўбудавана ў горку. Зямля робіць хатку цёплай зімой і прахладнай летам.

Крыша заканчваецца карнізам. Зімой сонечныя промні пападаюць у хатку, таму што ў гэту пару года сонейка на небе вельмі нізка, а летам падымаецца высока, і карніз засцерагае хатку ад сонца.

Яшчэ ў маёй хатцы крыша цёмнага колеру, таму што цёмны колер убірае цяпло, а белы – адпіхвае.

Правядзі наступны дослед. Вазьмі два аркушы паперы, адзін цёмнага колеру, а другі белага, змачы іх вадой і пакладзі з сонечнага боку. Праз 20 хвілін паглядзі, якая папера цяплей: цёмная ці светлая.

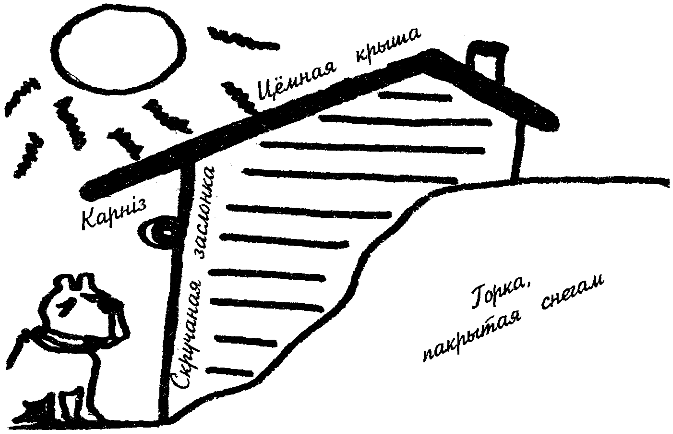
Ты адчуеш, што цёмная папера больш цёплая, чым светлая. Вось чаму ў маёй хатцы цёмная крыша.

Над дзвярамі хаткі – скручаная заслонка, якую можна адкінуць, калі халодна.

Вось такі атрымаўся цёплы і эканамічны домік для сябра.

Калі ў цябе ёсць такі сябар, як у мяне, ты можаш зрабіць яму такую ж хатку. І я ўпэўнены, што ў такой хатцы твайму сябру будзе вельмі цёпла зімой.

На сёння ўсё. Пакуль. Да наступнага нумара.

Крыжаванка

Ад Вікторыі

1						
2					4	
3			5			
4	6					
5			2			
6					7	
7					1	
8		3				

1. Знак 1999 года.
2. Кантынент.
3. Інструмент для апрацоўкі фанеры.
4. Ад літары А да Я.
5. Алімпійскае спаборніцтва.
6. Усходняя расліна.
7. Стыхійнае бедства.
8. Сталіца еўрапейскай дзяржавы.

1	2	3	4	5	6	Ы	7

Восень – мая любімая пара

Я не ведаю, чаму я люблю восень. Напэўна, таму, што навокал адбываецца хуткая змена фарбаў.

Я хачу падзяліцца з вамі сваімі назіраннямі і тым самым паказаць, што восень не горш за лета, вясну ці зіму.

Верасень, кастрычнік, лістапад – восеньскія месяцы. Іх не зблытаеш адзін з другім. У кожнага свой характар і колер.

Верасень можна назваць – златацвет, гэта пара залатой восені. На палях, лугах, дрэвах шмат жоўтых фарбаў. А чырвоныя ягады рабіны і бузіны ўплятаюцца ў жаўцізну верасня. Але дзе-нідзе ў полі яшчэ можна ўбачыць скромную запаздалую кветачку. Напужаўшыся холаду, хаваюцца насякомыя, адлятаюць птушкі...

Наступны месяц – кастрычнік. Яго я называю мурзацік. Часта ідуць халодныя дажджы ўперамешку са снегам. Пад нагамі гразь. Сонца і цяпла мала. Раніцай лужы пакрываюцца льдом. Дзень карацейшы, а ноч больш працяглая...

А вось і лістапад – вароты зімы. Лістапад – гэта паўзімнік. Зіма становіцца на ногі – налятаюць маразы. Лес стаіць празрысты, голы. Толькі прыгажуні елкі яшчэ прыгажэйшыя. Іх цёмная зелень упрыгожвае лес.

Вы скажаце: і што ж тут добрага? Халодна, гразна, мокра, неўтульна. Не, гэта не так. Я мяркую, што ўсё навокал: і прырода, і людзі – стамілася ад яркіх фарбаў, сонца, летняга дажджу, мітусні, а восень прынесла ўсяму наваколлю спакой, дае час падумаць, памарыць, гледзячы на шамаценне лісця, вецер і першы снег.

Восень падрыхтоўвае нас к нечаму чыстаму, празрыстаму. Яна рыхтуе нас да зімы. Аднойчы ўначы выпадзе снег і ўжо не растане да самай вясны.

Паназірай і ты, пераканаешся ў гэтым сам.

Назіраў Дзіма.

Прыказкі пра верасень

Халодны верасень, але сыты.
Як настаў верасень, так туман кожны дзень.
У верасні ліст на дрэве не трымаецца.

Народныя прыкметы

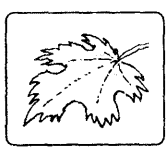
Гром у верасні – на цёплую восень.
Летам бочка вады, лыжка гразі; восенню лыжка вады, а бочка гразі.

Загадкі

Ляцеў пан, на ваду паў, вады не ўзмуціў.
З неба крупы падаюць.
Ішоў даўгавяз, у зямлю ўвяз.
Пушыстая вата, плыве некуда.
Два браты ў ваду глядзяцца,
а разам не сходзяцца.

Малюнкі вам дапамогуць адказаць на загадкі!

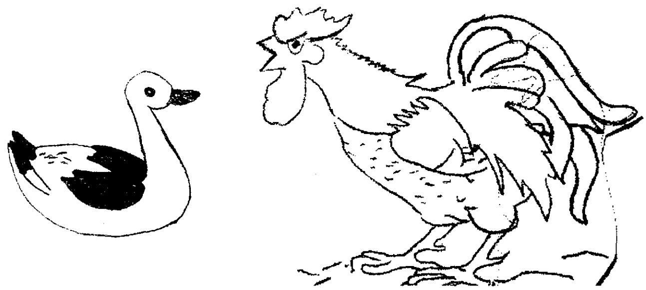

Перад законам усе дзеці роўныя, чым бы яны не адрозніваліся адзін ад другога.

Усе правы распаўсюджваюцца на ўсіх дзяцей.

Дзяржава абавязана абараняць дзіця ад усіх форм дыскрымінацыі і прымаць неабходныя меры па абароне іх правоў.

Добры дзень, сябры! Прашу вашай дапамогі. Я – гэта маленькі, шэры, з доўгай шыяй качаня. А можа, не качаня?

Мае маці і бацька – качкі. Яны добрыя і клапатлівыя.

Але з-за мяне нашу сям`ю не прымаюць на птушыным двары. Мяне клюнуў певень, шчыпнуў гусак, пакрыўдзіў індык.

Яны смяюцца з мяне, таму што я не падобны на сваіх бацькоў і астатніх братоў качанят.

Мяне адусюль гоняць, кажуць, што я гадкі качаня.

Што мне рабіць, куды ісці? Парайце мне, сябры.

Індык-заолаг, сабака-нянька ды іншыя

Я і мая сястра Юля вырашылі расказаць вам пра нашых хатніх жывёл.

Увосень бацька прынёс нам маленькую труску. Мы вельмі ўзрадаваліся, пачалі шукаць для яе імя.

А паколькі любім некаторыя рэкламныя сюжэты, то вырашылі назваць труску Досяй. Звярок такі прыгожы, забаўны! Напрыклад, хоча есці - стане на заднія лапкі ды глядзіць на цябе, просіць.

Ёсць у нас і вельмі смешныя індыкі Гулечка і Гога. Гога - сынок Гулі. Калі ён быў маленькі, злавіў дзюбаю матыля-крапіўніка і бег паказаць маці сваю здабычу. А яна нібыта прыклеілася да ягонага носа. Гога бег і глядзеў на матыля, вочы ягоныя амаль сышліся разам.

Мы часта ўзгадваем гэты выпадак і смяёмся.

Маці аднойчы раззлавалася на яго і пачала ганяцца за ім па ўсім двары. Смешныя гонкі доўжыліся, аж пакуль Гога не дадумаўся пераляцець праз плот...

І яшчэ адзін цікавы выпадак. Улетку наша курыца вывела на хляве куранятак. Неяк адзін з іх уночы выпаў з гнязда і ўпаў каля сабачай будкі. Аўчарка Зіна пашкадавала яго... Зранку бацька знайшоў небараку: той быў у будцы, Зіна не зрабіла яму нічога злога, толькі аблізала. Усе мы вельмі здзіўляліся.

Тое, што я напісала, - невялікая частка з назіранняў над нашымі гадаванцамі.

А мая сястра Юля намалявала герояў расказу, якія жывуць разам вельмі дружна, не парушаючы нічыіх правоў.

Каця КУКЕЛЬ.

Адшукайце на гэтым малюнку пяць памылак.

Смяшынкі

●

Настаўніца падышла да аднаго вучня, з дакорам паглядзела на яго і сказала:

- Зноў маці рашыла за цябе задачу?

- А што мне рабіць, калі тата ніколі не мае часу.

●

Бабуля спявае калыханку для ўнука. Гадзіну пяе, другую, трэцюю... Стамілася, вырашыла адпачыць. Тут унучка адкрывае вочы і пытаецца:

- Бабуля, можа я цяпер пасплю?

●

- Алесік, дзетка, чаго ты плачаш?

- Ударыўся аб дзверы і набіў шышку на лбе.

- А ну, пакажы. Калі гэта здарылася?

- Учора вечарам.

- А чаго ж ты равеш сёння?

-Дык учора нікога дома не было!..

●

-Мама, а праўда, што людзі растуць, як бульба, пад зямлёй?

- З чаго ты ўзяў, сынок?

-А дзядзька ўчора пытаў у нашага таты:

«Дзе гэта ты сваю бабу адкапаў?»

●

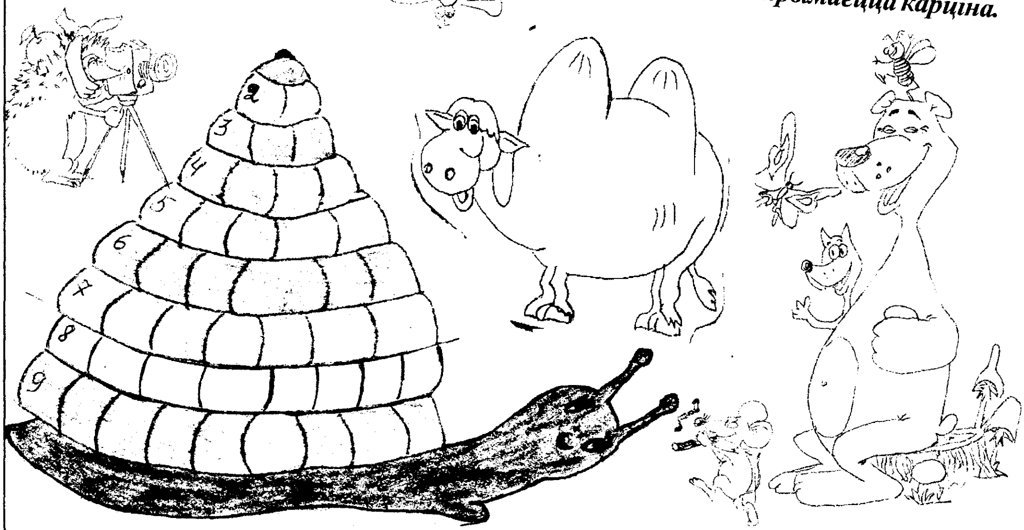
- Тата, памятаеш, ты некалі гадоў таму расказваў, што цябе выгналі са школы...

- А чаму ты пра гэта ўспомніў?

- Ды так... Проста я зразумеў, чаму кажуць, што гісторыя паўтараецца.

Крыжаванка «СМОЎЖ»

Упішы ў клеткі хаткі смоўжа назвы ўсіх, хто намалёван на карціне і размалюй яе рознакаляровымі алоўкамі. Атрымаецца карціна.

Дзіцячая газета КРЫНІЧКА

Над нумарам працавалі:
Валянціна БУДНІКАВА,
Таццяна ШУЛЬГА (адказная за выпуск)

Наш адрас: *246036, г.Гомель, вул. Б.Хмяльніцкага, 93 - 6.*

Наклад – *250 экз.*

Шчыра дзякуем аб'яднанню «Грамадзянскія ініцыятывы» за дапамогу ў выпуску нумара!